

- RN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/NovKol_2016_1_11.pdf+&cd=8&hl=uk&ct=clnk&gl=ua.
5. Девайс і гаджет: чому їх плутають і в чому різниця. URL : https://dt.ua/novyny-kompaniy/devays-i-gadzhet-chomu-yih-plutayut-i-v-chomu-rizniciya-315595_.html
 6. Деркачова О., Ушневич С. Література та інклюзія. Брустурів : Дискурсус, 2020. 286 с.
 7. Ісаєва О. Креолізований текст (буклети, постери, колажі). URL : <http://nataalka22.dp.ua/%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96-%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D0%B8/>.
 8. Креолізовані тексти: нестандартний підхід до вивчення літератури. URL : <https://naurok.com.ua/post/kreolizovani-teksti-standartniy-pidhid-do-vivchennya-literaturi>
 9. Не варто забороняти студентам гаджети під час навчання. URL : https://zik.ua/news/2018/04/26/naukovets_ne_varto_zaboronyaty_studentam_korystuvatysya_adzhetamy_pid_chas_1312807.
 10. Савченко К. Гаджети для освіти. URL : <https://learning.ua/blog/201612/hadzhety-dlia-osvity/>.
 11. Чабала Т. Демонстрування результатів, або використання гаджетів на уроці. URL : <http://journal.osnova.com.ua/article/56523>.

Дуйловська І.М.

вчитель англійської мови

*Зарічянська загальноосвітня школа І ступенів
Мелітопольської районної ради, Запорізької області*

МЕТОДИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОГО АНАЛІЗУ ТА ПРОБЛЕМА ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В ШКОЛІ

***Анотація.** У статті розглядаються методи літературознавчого аналізу, зокрема акцентується увага на послідовному та мовностильовому. Також досліджуються проблеми сучасної літературної освіти у школі під час викладання літератури в закладах загальної середньої освіти.*

***Ключові слова:** літературна освіта, українська література, художній твір, аналіз художніх творів, духовний розвиток особистості.*

Зміст літературної освіти учнів визначається шкільними програмами і державними документами, обов'язковими для виконання кожним учителем літератури. Шкільні програми з літератури визначають коло знань, умінь і навичок, яких повинні набути учні. Українська література вивчається в усіх школах нашої держави. Сучасним засобом громадянського виховання підростаючого покоління є знання державної мови, культури та літератури українського народу. Учні повинні знати українську культуру та літературу, в якій знаходить вираження історія українського народу. Означеному питанню сьогодні приділяють увагу сучасні дослідники.

Шаров С. акцентує увагу на тому, що «орієнтація системи освіти на всебічний розвиток особистості та збільшення частки навчального матеріалу, відведеного на самостійне опанування, потребує оновлення навчальних програм, змісту навчально-дидактичних матеріалів та підручників, форм і методів навчання» [7, с. 36].

Сучасні дослідники зазначають, що «сучасний розвиток українського суспільства в умовах євроінтеграції вимагає від системи освіти глибинних перетворень, направлених на формування творчої особистості, здатної до вирішення питань політичного, соціального та економічного характеру» [5, с. 8]. Учні мають вміти відтворювати в уяві художні картини, зображенні письменником; виділяти певні компоненти художнього твору; встановлювати часові та причинно-наслідкові зв'язки між подіями твору.

Зміна національної школи ставить перед собою ціль удосконалити та зміцнити всі напрямки освіти, а саме особливості викладання української літератури. Головна проблема літературної освіти в сучасних закладах освіти пов'язана з наявністю сучасних досліджень, які є головним інструментом для аналізу й синтезу літературного матеріалу. Українська література сприяє духовному розвитку учнів, але варто наголосити на тому, що її вивчення буде успішним, якщо літературу будуть розглядати як цілісну художню систему.

Найголовнішим у роботі вчителя літератури є вивчення художнього твору, а особливо його аналіз. Так, Гей М. вважає, що твір – це «своєрідний квант – нерозкладна порція об'єктивного змісту, логічної інформації, емоціональної виразності, естетичної досконалості й багатьох інших його складових моментів» [3, с. 96].

Вчительський досвід допоміг учителям літератури створити різні шляхи аналізу художніх творів, а саме: пообразний, який іноді називають традиційним, композиційний, проблемно-тематичний, а також мовностильовий. Усі ці методи мають сильну та слабку сторони. Волошина Н. стверджує, що аналізувати художні твори за допомогою

поставленої проблеми можна в старших класах, оскільки здобувачі освіти вже можуть аналізувати художній твір за допомогою теоретичних знань, набутих раніше. Послідовний метод відповідає сучасності, бо сприяє утворенню в учнів навичок повільного і вдумливого читання тексту, роздум про системи подій та специфіки їх відображення у творі, розуміння авторської позиції та форм її втілення. Такий аналіз сприяє поступовому ознайомленню з текстом, тобто читач слідує за думкою автора та проникає у глибини художнього твору [1, с. 33].

Рибникова М. пропонувала комбіноване застосування методів аналізу під час вивчення художнього твору будь-якого письменника. Комбінуючи різноманітні методи, слід розуміти при цьому, що один метод буде основним, тобто його напрямок переважатиме, а всі інші будуть допоміжними. Під час використання допоміжних методів слід враховувати той факт, до уваги будуть братися лише окремі компоненти чи прийоми. Це у результаті дозволить краще проаналізувати художній твір та вивчити його особливості [6, с. 123].

Дослідники-практики вказують на особливості правильного аналізу літературного твору, який базується на: розгляді художнього твору як системної естетичної категорії; широкому використанні можливостей аналізу літературних творів; визнанні за текстом змістової поліфонії та орієнтації на діалог під час уроку [2, с. 6].

Вони переконані в тому, що літературознавчий аналіз в школі є необхідністю для кожного учня, оскільки саме так можна повністю зрозуміти особливості твору у повній мірі. Аналіз літературного твору потрібний для правильного розуміння читачем питань, які виводить у тексті автор. Досить часто сучасні школярі не можуть зрозуміти особливості твору через те, що живуть у ХХІ столітті і події, наприклад ХХ століття вони не знають. Тут слід орієнтуватися на міжпредметні зв'язки, оскільки під час історії України окремі аспекти могли вже вивчатися учнями раніше [2, с. 6].

Демчук О. за відсутності достатньої кількості годин, відведених на літературу в школі, започатковує літературознавчий аналіз для старшокласників як спецкурс для гуманітарних класів чи філологічних груп у ліцеях та гімназіях. Він вважав, що широке застосування можливостей літературознавчих аналізів дасть сучасним школярам базу для подальшого формування їхньої літературної освіти та допоможе зорієнтуватися у складних культурних епохах, цим самим допоможе учням краще розуміти художні твори [4, с. 128].

Головним завданням для вчителя-словесника сучасної школи є сприймати вивчення літератури як системне явище, знаходити в літературному творі зображене та виражене, сягати через зовнішню і

внутрішню форми слів у смислові глибини художнього матеріалу й адекватно реагувати на нього, одержувати емоційно-розумове задоволення і сягати відповідних образних і понятійних узагальнень. Для вирішення цього питання, треба розуміти доцільність логічного аналізу явищ мистецтва та введення систематичного технологічного підходу до вивчення художнього твору.

Отже, ми дійшли до висновку, що на сучасних уроках літератури учні набувають загальних та інтелектуальних умінь, які утворюються в процесі вивчення всіх шкільних дисциплін. Це – вміння аналізувати, зіставляти факти, виділяти в них істотне, спільне, характерне для багатьох явищ, порівнювати їх, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, обґрунтовувати, вмотивувати думку, робити певні висновки і узагальнення. Сюди можна віднести також і комунікативні, і мовленнєві вміння в широкому значенні слова, і вміння слухати, спостерігати, висловлювати свої думки в усній та письмовій формі. Розвитку таких умінь у школі слід надавати особливої уваги, адже навчальна діяльність більшістю випадків пов'язана саме зі сприйняттям інформації, з читанням, слуханням, писанням.

Література

1. Волошина Н.Й., Бандура О.М. Шляхи аналізу художніх творів. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2003. №6. С. 33.
2. Волощук Е.В., Бегун Б.Я. Теорія і практика аналізу літературного твору. Тема 1 – 2/97. С. 6.
3. Гей Н.К. Знак та образ. Контекст. Літературно-теоретичні дослідження. 1973. С. 96.
4. Демчук О. Програма спецкурсу для старшокласників «Види аналізу художніх текстів». *Українська мова і література в середній школі, ліцеях та гімназіях*. 2003. №4. С.128–129.
5. Копейцева Л.П., Шаров С.В. Використання електронного підручника зі шкільного курсу української літератури. *Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej NaukowoPraktycznej «Filologia, socjologia i kulturoznawstwo. Nowoczesne badania podstawowe i stosowane» (29.04.2017 – 30.04.2017)*. Warszawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour». 2017. С. 8–11.
6. Рибникова М.А. Нариси з методики літературного читання. М. : Учпедгиз, 1963. С. 123–129.
7. Шаров С.В. Самостійна робота як умова формування професійної компетентності майбутніх фахівців. *Сучасні тенденції розвитку української науки: матеріали Всеукр. наук. конф.(21-22 липня 2017 р., м. Переяслав-Хмельницький)*. 2017. № 5. С. 35–38.